
Skötselplan för Isklintens naturreservat i Umeå och Vindelns kommuner

Innehållsförteckning

1. Syfte med säkerställande och skötsel
2. Beskrivning av objektet
 - 2.1 Administrativa data
 - 2.2 Allmän beskrivning av reservatet
 - 2.3 Natura 2000
3. Indelning i skötselområden
 - 3.1 Skog med fri utveckling
 - 3.2 Skog med branddynamik
 - 3.2.1 Brandpräglad tallskog
 - 3.2.2 Asprika lövbrännor
 - 3.2.3 Generella lövbrännor
 - 3.3 Våtmarker och vatten med fri utveckling
4. Kvalitetsmål och åtgärder för skötselområden
 - 4.1 Skog med fri utveckling
 - 4.1.1 Kvalitetsmål
 - 4.1.2 Åtgärder
 - 4.2 Skog med branddynamik
 - 4.2.1 Kvalitetsmål
 - 4.2.2 Åtgärder
 - 4.3 Våtmarker med fri utveckling
 - 4.3.1 Kvalitetsmål
 - 4.3.2 Åtgärder
5. Brand
6. Friluftsliv
 - 6.1 Anläggningar och information för friluftslivet
 - 6.1.1 Kvalitetsmål
 - 6.1.2 Åtgärder
7. Nyttjanderätter
8. Utmärkning av gränser
9. Sammanställning av åtgärder och kostnader
10. Tillsyn och uppföljning

Kartbilagor:

1. Naturtyper
2. Skötselområden
3. Parkering, informationsskylt och övrig info

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med säkerställande och skötsel av reservatet är att bevara den biologiska mångfalden i ett naturskogsområde. Naturliga processer ska tillåtas fortgå ostört. Inom ramen för det primära målet kan reservatet dessutom i möjlig utsträckning utnyttjas för friluftsliv, naturstudier, undervisning samt forskning.

2. Beskrivning av objektet

2.1 Administrativa data

Namn	Isklinten
Skyddsform	Naturreservat, nr: 2402165, Natura 2000, nr: SE0810500
Kommun	Umeå, Vindeln
Läge	Ca 7 km VNV Botsmark, ekonomisk karta 21K 7b, koordinater rikets nät (RT90, 2,5 gon V): 1708000, 7137000
Naturgeografisk region	30a, Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden
Gräns	Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta, bilaga 1
Markägare	Staten genom naturvårdsfonden
Fastighet	Högsmyrliden 1:9
Förvaltare	Länsstyrelsen
Totalareal	233 ha
Areal produktiv skog	150 ha
- vatten	10 ha
- skyddad prod. skog	150 ha
Naturtyper	tallskog av ljung-kråkbärstyp (2.1.1.2) 2 ha
	tallsumpskog av ristyp (2.1.1.3) 1 ha
<i>klassificering enligt "Vegetationstyper i Norden", 1994.</i>	tallskog av lingonristyp(2.1.1.4) 32 ha
	gransskog av blåbärsristyp (2.1.2.1) 111 ha
	granssumpskog av ristyp (2.1.2.3) 8 ha
	björksumpskog av ris-grästyp (2.2.1.6) 2 ha
(naturtypernas utbredning framgår av kartbilaga 1)	löv-barrblandskog av ris-grästyp (2.3.1.2) 4 ha
	tallmosse av skvattramtyp (3.1.1.2) 5 ha
	tallmosse av ristyp (3.1.1.3) 12 ha
	tallkärr av klotstarrtyp (3.2.1.1) 33 ha
	fastmattekärr av tuvull-vitmosstyp (3.2.3.1) 13 ha
	lösbottnvegetation av fattig mossfattig 1 ha
	torvslamtyp (3.2.4.2)
	fastmattekärr av tuvsäv-blåtåtel.vitmoss-brunmosstyp (3.3.2.1) 3 ha
	vatten, näckrostyp (6.2.1.1) 10 ha

2.2 Allmän beskrivning av reservatet

Reservatet ligger cirka 7 kilometer väster om Botsmark i Umeå kommun. De centrala delarna intas av en skogshöjd med två markerade berg. Det västra berget utgör reservatets högsta punkt och heter Isklinten. Nedanför Isklinten som sluttar brant åt väster ligger Stor-Isklinttjärnen. I övriga väderstreck har terrängen en mer beskedlig lutning. Inom reservatet varierar höjden över havet mellan 260 och 330 meter. I de flackare delarna löper flera långsträckta myrstråk i nordnordvästlig-sydsydostlig riktning och i den västra respektive östra kanten av reservatet finns låga moränryggar med samma utsträckning. Utöver Stor-Isklinttjärn som avvattnas åt nordost, finns även Lill-Isklinttjärnen i sydväst samt Nyladumyrtjärn i den nordöstra delen. En mindre bäck samt ett dike avvattnar Lill-Isklinttjärnen åt öster. Berggrunden utgörs av sedimentgnejs, som är mycket vanlig i denna del av länet. Jordarten består av osvallad morän samt torv. I den södra delen genomkorsas reservatet av en skogsbilväg.

Skogen domineras av hänglavrik grannaturskog med ett stort lövinslag. Förekomsten av lövträd är i genomsnitt cirka 20 procent men kan i vissa delar utgöra så mycket som 50 procent. Lövträden består främst av glasbjörk som är väl fördelad över området. Men det är också gott om asp som istället uppträder mer koncentrerat. Dessutom är sälg allmänt förekommande. Skogen är heterogen till sin karaktär, ömsom öppen och luckig, ömsom flerskiktad, tät och självgallrande. Blåbärsris dominerar och marken är frisk till fuktig. Fältskiktet är genomgående fattigt, men i bäckdrågen påträffas en lite rikare flora med toltä, midsommarblomster, älgört och höga ormbunkar. Gamla grova träd, såväl tall och gran som björk och asp, förekommer dels spritt över hela området och dels mer koncentrerat i flera tydliga naturskogskärnor. I naturskogskärnorna är skogen påtagligt rik på hänglavar, främst garnlav. Döda träd förekommer i allmänhet sparsamt till måttligt i reservatet och utgörs främst av klenare självgallrat löv. Dock finns i naturskogskärnorna betydligt bättre tillgång på torrträd och lågor. Brandspår uppträder i hela området.

Tallskog dominerar på de två moränryggarna i den östra och västra delen. Där finns i delar en lite äldre skiktad tallnaturskog, med enstaka riktigt gamla tallöverståndare med stora brandljud. Dessutom överväger tall i de västvända myrkanterna. I naturskogsdelarna återfinns gamla grova träd, torrakor, högstubbar samt grova lågor. Tillgången på död tallved är dock överlag sparsam.

Huvuddelen av skogarna inom reservatet är påverkade av äldre skogsbruksåtgärder. Området var föremål för genomhuggning under tidigt 1920-tal, sedan dess har skogen dock inte påverkats i någon nämnvärd omfattning. Den idag dominerande trädgenerationen har troligen tagit fart och/eller självföryngrats efter genomhuggningen och är sannolikt en del av förklaringen till den stora lövrikedomen. I en västvänd myrkant nära mitten av reservatet (se bilaga 3 till skötselplanen) ligger en tjärdal samt en kallmurad kojgrund.

Merparten av reservatets myrar ingår som klass 3-objekt, myrar med vissa naturvärden, i länets våtmarksinventering. Myrarna är flacka eller svagt sluttande och långsträckta. Myrtyperna varierar men är huvudsakligen näringsfattiga och glest trädbevuxna, främst med tall. De utgör ofta övergångsformer mellan mossar och fattiga kärr. Det finns stora öppna myrtytor i den västra delen som fastmattor med en vegetation av vitmossa och tuvull. Myrarna

i reservatet saknar sentida mänskliga ingrepp men namn som Nyladumyran vittnar om äldre tiders myrslätter. Där finns också en inrasad slätterlada. (Kanske dags att byta namn till Gammladumyran?)

Isklinten har inte påverkats av skogsbruk i modern tid vilket gör området gynnsamt för många växter och djur som är beroende av miljöer med skoglig kontinuitet. Följande rödlistade arter har noterats i området (hotkategori inom parentes): stjärntagging (NT), doftticka (NT), gränsticka (NT), gammelgransskål (NT), koralltaggsvamp (NT), stor aspticka (NT), gelélavar (*Collema* sp.)(NT), violettgrå tagellav (NT), tretåig hackspett (VU). Det förekommer också en lång rad signalarter som t ex ullticka, kötticka, skinnlav, lunglav, stuplav, bollvitmossa, spillkråka, järpe, lavskrika och tjäder.

2.3 Natura 2000

Isklinten ingår i Natura 2000, den Europeiska Unionens nätverk av skyddade områden, objekt nummer SE0810500. De naturtyper (livsmiljöer) som enligt EG:s habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43 EEG) förekommer inom reservatet är *västlig taiga* (9010), *skogsbevuxen myr* (91D0), *öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn* (7140) samt *dystrofa sjöar* (3160).

3. Indelning i skötselområden

Nedan indelas reservatet i skötselområden utifrån gemensamma drag i naturtyp, utvecklingshistorik, dynamik samt länsstyrelsens val av skötselåtagande (se bilaga 2).

3.1 Skog med fri utveckling

Skötselområdet omfattar knappt hälften av reservatets skogar. Det är huvudsakligen fråga om sena gransuccessioner, sumpskogsdelar och bäcknära skogar. Dessa skogar bär idag mindre tydliga spår av äldre tiders skogsbränder. Skogarna har eller är på väg att utveckla en brandrefugial karaktär med naturvärden kopplade till slutna granskogar. Skogarna ska få utvecklas fritt genom en fortsatt naturlig succession.

3.2 Skog med branddynamik

Skötselområdet innefattar drygt hälften av reservatets skogar, vilka kan delas in i tre undertyper som är ungefär lika stora. En längre tids frånvaro av brand samt människans ingrepp har gjort att dessa skogar förlorat delar av sin naturliga struktur.

3.2.1 Brandpräglad tallskog

Huvuddelen utgörs av tallskog på torr till frisk mark. Inslaget av gran varierar men är störst i de östvända myrkanterna. Brandspår förekommer allmänt och skogarnas struktur präglas av äldre tiders återkommande skogsbränder.

3.2.2 Asprik lövbränna

Skogen är grandominerad men med ett stort inslag av asp. Det är relativt väl slutna och skiktade skogar. Brandspår förekommer allmänt även om den lövbrännelika karaktären sannolikt är en effekt av äldre avverkningar. Området dimensionsavverkades på tall troligen under andra hälften av 1800-talet. Därefter skedde en genomhuggning omkring 1920 och då

avverkades de granar med grövre dimensioner som tog fart efter det att tallarna hade avlägsnats. Efter 1920 har inga avgörande skogsbruksåtgärder utförts.

3.2.3 Övriga lövbrännor

Gran dominerar också dessa delar av reservatet. Även de här skogarna är välslutna och bitvis skiktade med inväxande gran. Inslaget av lövträd är här mer spritt och fördelat på olika trädslag främst björk men även asp, rönn och sälg. Samma historik som 3.2.2 ovan.

3.3 Våtmarker och vatten med fri utveckling

Innefattar alla våtmarker och tjärnar inom reservatet.

4. Kvalitetsmål och åtgärder för skötselområden

Under denna rubrik beskrivs uppsatta kvalitetsmål och de skötselåtgärder som kommer att utföras inom de olika skötselområdena.

4.1 Skog med fri utveckling

4.1.1 Kvalitetsmål

Området ska på sikt genom frånvaro av mänsklig påverkan få utvecklas till en urskogsartad skog av brandrefugial karaktär med ett betydande inslag av död ved. Fri utveckling innebär att naturliga processer, så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen, ska tillåtas fortgå utan mänsklig påverkan. Andelen död ved av det totala vedförrådet döda och levande träd ska öka för att på sikt uppgå till minst 25 %, som ett genomsnitt i tid och rum. I ett inledande skede behövs det dock vissa restaureringsåtgärder för att påskynda bildningen av död ved.

Vid spontan skogsbrand kan skötselområdet tillåtas att brinna inom ramen för vad räddningstjänsten/brandförsvaret bedömer är acceptabelt ur säkerhetssynpunkt, se kapitel 5 om brand nedan.

4.1.2 Åtgärder

Under en inledande femårsperiod ska skötselområdet utsättas för *åtgärder som påskyndar bildningen av död ved*. Det ska göras genom att skada ca 20 % eller 200 stammar per hektar på fem stycken hektarstora ytor. Ytorna läggs ut subjektivt inom skötselområdet. Skadan som är tänkt att försvaga trädet och predisponera det för angrepp av rötsvampar och insekter kan t ex göras genom instick med motorsåg. Det aktuella områdets utsträckning framgår av kartan i bilaga 2.

I övrigt skall frånvaro av mänskliga ingrepp råda.

4.2 Skog med branddynamik

Ekologiskt sett kan med fördel hela skötselområdet brinna. Följande generella riktlinjer gäller för skötselområdet:

- De brandpräglade tallskogarna kan prioriteras för naturvårdsbränning om det passar in med länets bränningsstrategi. Den västra delen framför den östra främst av bränningstekniska skäl. Inom delar av skötselområdet krävs avverkningar för att öka instrålningen och möjliggöra kontrollerad naturvårdsbränning. Detta gäller framför allt den östra delen.
- De asprika lövbrännorna ska naturvårdsbrännas där det är tekniskt möjligt. Men det näst bästa alternativet är att försöka tillgodose en kontinuerlig tillförsel av asp genom riktade avverkningsingrepp och eventuell stängsling för att trygga återväxten av asp.
- De övriga lövbrännorna utgörs av brandpräglad skog som i dag är lövrika grandominerade skogar. De ska brännas eller skötas med brandefterliknande åtgärder men det är inte högprioriterat.

4.2.1 Kvalitetsmål

Skötselområdets ursprungliga karaktär av en skiktad brandpräglad naturskog, dels i form av skiktad tallskog och dels i form av lövbrännor, med en betydande andel död ved ska återställas och underhållas. Andelen död ved av det totala vedförrådet döda och levande träd ska öka för att på sikt uppgå till minst 25 %, som ett genomsnitt i tid och rum.

4.2.2 Åtgärder

Naturvårdsbränning och/eller åtgärder som efterliknar brand ska utföras inom utvalda delar av skötselområdet. De utvalda delarna bör brännas med ett för området naturligt intervall, vilket är 50-80 år. En exakt avgränsning för enskilda naturvårdsbränningar tas fram i samband med den detaljplan som görs strax innan bränningen (brandplanen). Om graninväxning i området utgör ett hinder kan avverkning för att underlätta kontrollerad bränning genomföras. Ovan beskrivna åtgärder kommer att infogas i en övergripande planering för naturvårdsbränning i länets samtliga naturreservat. Det innebär att en prioritering kommer att ske utifrån tillgängliga resurser, där ovan beskrivna skötselåtgärder kommer att vägas mot liknande åtgärder i andra naturreservat. Någon tidpunkt för genomförande av naturvårdsbränning föreskrivs därför inte i skötselplanen.

Åtgärder som efterliknar brand ska genomföras i den asprika lövbrännan för att gynna förnygring av lövträd, särskilt asp. Det ska göras i form av områden som är cirka 0,5 ha. Exakt avgränsning snitslas i terrängen när åtgärden vidtas. Avverkningarna bör utföras så att i stort sett all gran fälls och lämnas som ett "plockepinn" för att försvåra för betande älgar att nå spirande aspar och annat löv. Åtgärden ska vidtas inom en femårsperiod och därefter med ett intervall på 10 år. Metoden ska utvärderas och om den inte är framgångsrik kompletteras med stängsling. Om samma område, av praktiska skäl, skulle beröras av en naturvårdsbränning möter det inget hinder.

4.3 Våtmarker med fri utveckling

4.3.1 Kvalitetsmål

Reservatets myrar och tjärnar ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

4.3.2 Åtgärder

Frånvaro av mänskliga ingrepp och tillsyn av att reservatsföreskrifterna efterlevs.

5. Brand

Under denna rubrik behandlas generella riktlinjer för bekämpning av spontant uppkommen brand. Inom reservatet ska gälla att om skogsbrand uppkommer spontant ska den bekämpas om det finns risk att elden sprids utanför reservatets gränser. Eventuell brandbekämpning inom reservatet ska ske med så skonsamma metoder som möjligt. Om brandens spridning inom reservatet begränsas av naturliga hinder så som myrar, sumpskogar eller hyggen och risken för ohejdad spridning bedöms som liten bör inte brandbekämpning sättas in. Denna bedömning måste naturligtvis göras av Brandförsvaret i det enskilda fallet.

Naturvårdsförvaltaren bör tillsammans med Brandförsvaret utarbeta riktlinjer och rutiner för hantering av sådana situationer. Detta är mycket viktigt för att ge förutsättningar för snabba beslut.

6. Friluftsliv

Naturreservatet Isklinten bedöms komma att nyttjas för friluftsliv endast i måttlig utsträckning. Området är naturskönt och utgör ett stort sammanhängande område med gammal skog och flera vackert belägna tjärnar. Naturreservatet är lättillgängligt under barmarkssäsongen då det finns en skogsbilväg som leder fram till och igenom den södra delen. Det finns möjligheter till parkering längs vägen och i den västra delen finns en bra parkeringsplats helt nära Lill-Isklinttjärnen.

6.1 Anläggningar och information för friluftslivet

Idag saknas alla former av anläggningar i reservatet.

6.1.1 Kvalitetsmål

Reservatet ska nyttjas för friluftsliv utifrån dess naturgivna förutsättningar. Särskilda anläggningar för friluftslivet ska inte anordnas. Däremot ska reservatet ha en tydlig entré med en skylt som beskriver reservatets naturmiljö och de föreskrifter som gäller för allmänheten samt en karta.

6.1.2 Åtgärder

Montering av informationsskylt, se bilaga 3.

7. Nyttjanderätter

Staten är markägare och servitut eller nyttjanderätter saknas med undantag för jakträtten som arrenderas av de tidigare markägarna.

8. Utmärkning av gränser

Reservatet ska märkas upp och hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

9. Sammanställning av åtgärder och kostnader

Åtgärd	Tidpunkt	Kostnad
Informationsskylt A3	2006	20 000
Skötselåtgärder för föryngring av asp	2005-2010	20 000

10. Tillsyn och uppföljning

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och rapporteras.

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras. En nationell metod för uppföljning av reservat och Natura 2000 – områden håller på att utarbetas. Denna kommer sedan att ligga som grund för kommande uppföljning av reservatets naturvärden.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.